

Huippu-urheilun tukijärjestelmä 2017 – 2020

1. Yleistä tukijärjestelmästä

Tukijärjestelmä koostuu Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) myöntämästä yleisavutuksesta lajiliitoille, OKM:n valtion avusta urheiluakatemioille, valmennuskeskuksille ja KIHULle sekä OKM:n Suomen Olympiakomitealle myöntämästä huippu-urheilun avustuksesta, joka on edelleen jaettavissa kohtien 2-4 mukaisiin tarkoituksiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) myöntämä yleisavustus lajiliitoille on perustuki, jossa huippu-urheiluun (sis. vammaishuippu-urheilun integraatiolajeissa) käytettävällä osuudella lähtökohtaisesti katetaan liiton huippu-urheilutoiminnan kehittämiseen, perusmaajoukkutoimintaan ja lajin kansainväliseen kilpailutoimintaan liittyviä kuluja.

Edelleen jaettavasta huippu-urheilun avustuksesta myönnettävät tukipäätökset (Huippu-urheiluyksikön tehostamistuet) tekee Suomen Olympiakomitean huippu-urheiluyksikkö (HUY) kokonaisarvioinnin ja tarkoituksenmukaisuusharkinnan pohjalta kohdissa 2-3 kuvattujen suuntaviivojen mukaisesti ja kohtien 2-6 tavoitteiden toteuttamiseksi.

Huippu-urheiluyksikön tuen myöntäminen ei anna kolmannelle osapuolelle oikeutta vaatia tukea itselleen.

Huippu-urheiluyksikön myönnettyjen tukien maksamisen ehtona on, että tuen saaja on allekirjoittanut tuen käyttöä koskevan sopimuksen Suomen Olympiakomitean kanssa. Tuen maksatus voidaan lopettaa mikäli sopimusta on rikottu tai tuen saaja ei täytä enää tuen saamisen edellytyksenä olevia kriteerejä.

2. Huippu-urheiluyksikön tehostamistuet

Olympiakomitean Huippu-urheiluyksikön tuki lajeille on huippu-urheilun tehostamistuki, jonka tarkoituksena on luoda valittujen lajien parhaimmille urheilijoille ja joukkueille kansainvälisen tason valmennusprosessit sekä parantaa lajien huippu-urheilutoiminnan edellytyksiä kohti parempaa kansainvälistä menestystä.

Huippu-urheiluyksikkö tukee ja tehostaa lajien huippu-urheilutoimintaa:

- suorilla urheilija-, valmentaja- ja lajikohtaisilla talousresursseilla
- asiantuntijatoiminnan avulla
- sparraamalla lajien valmennusjärjestelmien ja osaamisen kehittämistä

Tukijärjestelmä rakentuu urheilija-, joukkue- ja lajikohtaisesti ja keskittyy urheilijan polun valinta- ja huippuvaiheeseen. Resursoinnin ja kehittämistoimien kokonaisratkaisu suunnitellaan lajiliiton ja Huippu-urheiluyksikön yhteistyönä. Huippu-urheiluyksikön tuen edellytyksenä on lähtökohtaisesti myös lajin vahva oma panostus huippu-urheilutoimintaan.

Huippu-urheiluyksikön tukijärjestelmä ja – päätökset perustuvat kokonaisvaltaiseen harkintaan, avoimeen päätösten perusteluun, läpinäkyvyyteen ja säännölliseen seurantaan. Arviointia tehdään yhdessä lajin ja Huippu-urheiluyksikön kanssa vuosittain.

2.1. Urheilijaluokittelun perusteet ja menestyspotentiaalin määrittäminen yksilölajeissa

Urheilijat luokitellaan menestyspotentiaalinsa perusteella seuraaviin ryhmiin:

PODIUM: Urheilijalla arvioidaan olevan **realistinen mitalipotentiali** seuraavissa Olympialaisissa ja/tai MM-kilpailuissa; **paralympialajeissa kultamitalipotentiali**. Arvioinnissa otetaan huomioon lajin erityispiirteet (mm. kansainvälinen kilpailujärjestelmä) sekä urheilijan kehityspotentiali ja sen tukena käytetään mm. seuraavia kriteerejä:

- olympialajien urheilija on pääsääntöisesti sijoittunut päälaajissaan/päämatkallaan 8 joukkoon, kun maailman parhaimmisto on kilpailussa mukana. Urheilijalla on myös top 3-sijoituksia (suhteessa vertailuun kelpaavien kilpailujen määrään; HUY arvioi ja määrittää nämä kilpailut yhdessä lajin kanssa)
- ei-olympia- ja paralympialajissa tai -luokassa urheilija on MM- tai paralympiamitalisti ja urheilijalla on useita top 3-sijoituksia vastaavissa kansainvälisissä kilpailuissa ja/tai top 3 -sijoituksia kilpailuluokan rankingissa

PISTESIJAJA: Urheilijalla arvioidaan olevan **realistinen top 8-potentiali** lajin seuraavissa Olympialaisissa ja/tai MM-kilpailuissa; **paralympialajeissa top 3-potentiali**. Arvioinnissa otetaan huomioon lajin erityispiirteet (mm. kansainvälinen kilpailujärjestelmä) sekä urheilijan kehityspotentiali ja sen tukena käytetään mm. seuraavia kriteerejä:

- olympialajien urheilija on pääsääntöisesti sijoittunut päälaajissaan/päämatkallaan 12 joukkoon, kun maailman parhaimmisto on kilpailussa mukana. Urheilijalla on myös top 8-sijoituksia (suhteessa vertailuun kelpaavien kilpailujen määrään; HUY arvioi ja määrittää nämä kilpailut yhdessä lajin kanssa)
- ei-olympialajissa, paralympialajissa tai -luokassa urheilija on MM- tai paralympiamitalisti ja/tai urheilijalla on useita top 8-sijoituksia vastaavissa kansainvälisissä kilpailuissa ja/tai top 8-sijoituksia kilpailuluokan rankingissa

TALENTTI: Urheilija kuuluu **ikäluokassaan ehdottomaan maailman kärkeen ja hänet arvioidaan tulevaisuuden aikuisten Podium-tason urheilijaksi**. Arvioinnin tukena käytetään mm. seuraavia kriteerejä:

- urheilija on ikäluokassaan kuuden parhaan joukossa maailmassa (nuorten MM-kilpailut ja maailmantilasto); paralympia- ja ei-olympialajit kolmen parhaan joukossa **ja** urheilija omaa menestyspotentiaalia myös aikuisten sarjoista: urheilijan tulostaso on suhteessa aikuisten kansainväliseen tasoon niin lähellä, että urheilija voi lähitulevaisuudessa (1-3 vuotta) uskottavasti tavoitella aikuisten arvokilpailumenestystä
- urheilijan tulee pääsääntöisesti olla alle 24-vuotias

HUY:n MUU TUKIURHEILIJAJA: Urheilijalla on **potentiali nousta vähintään Pistesija-luokkaan seuraavan 1-3 vuoden aikana**. Urheilijalla on realistinen ja nousujohteinen menestysnäkökulma olympiakisoissa/paralympiakisoissa.

2.2. Lajin huippu-urheilutoiminnan arvioinnin perusteet

Lajien huippu-urheilutoiminnan kehittämisessä ja Huippu-urheiluyksikön tehostamistukipäätöksissä tunnustetaan ja arvioidaan urheilijoiden ja joukkueiden menestysennusteen lisäksi lajin huippu-urheilutoimintaa seuraavien osa-alueiden perusteella:

- 1. Lajin huippu-urheilun tila, strategia ja siitä johdetut tavoitteet ja toimenpiteet 2018 – 2020**
  - Katsaus lajin menestykseen viime vuosina, urheilijoiden/joukkueiden (aikuiset ja nuoret) sijoittuminen kansainvälisissä arvokilpailuissa 2013 – 2017
  - Lajin huippu-urheilukulttuuri ja sen kehittyminen
  - Lajin huippu-urheilutoiminnan organisoituminen, johtaminen ja henkilöstö
  - Lajin huippu-urheilutoiminta suhteessa kansainväliseen vaatimustasoon
  - Lajin huippu-urheilusuunnitelma (huippuvaiheen ja nuorten ohjelmat) ja keskeiset menestystekijät 2018 - 2020, tavoitteet ja kuinka laji seuraa tavoitteiden toteutumista
- 2. Lajin osaaminen, kehittäminen, yhteistyö ja toimintaympäristöratkaisut**
  - Huippu-urheilusta vastaavien henkilöiden, keskeisten valmentajien ja asiantuntijoiden koulutus, osaaminen, työkokemus ja kansainvälinen kokemus
  - Valmennusosaaminen ja – koulutustoiminta lajissa
  - Lajin yhteistyötahot, verkostoituminen, toimintaympäristöt ja keskittämisen ratkaisut (urheiluakatemia-valmennuskeskukset, kansainväliset toimintaympäristöt, muut)
  - Vammaishuippu-urheilun integraatio ja luokittelutoiminta lajissa
  - Lajin laajempi kehitystyö: mitkä ovat ne asiat, joihin laji järjestelmätasolla panostaa urheilijoiden/joukkueiden tarpeen pohjalta, jotta laji pystyy vastaamaan kansainväliseen vaatimustasoon, uusiutumaan ja hakemaan kilpailukykyä
- 3. Lajin huippu-urheilun resursointi**
  - Lajin huippu-urheilutoiminnan budjetti ja sen suuntautuminen suhteessa tavoite- ja vaatimustasoon
  - Lajin pää- ja osa-aikaiset valmentajat ja muut huippu-urheilutoimijat
  - Asiantuntijatoiminnan ja osaamisresursointi (asiantuntijat, akatemia-valmennuskeskusyhteistyö, valmennusosaaminen) lajissa
- 4. Lajin kansainvälinen laajuus ja vaatimustaso sekä kansallinen merkittävyys**
- 5. Lajin ja HUY:n vuosittaiset arviot tehtyjen toimenpiteiden tuloksista ja vaikutuksista**

2.3. Joukkuepalloilun luokitteluperusteet ja menestyspotentiaalinen määrittäminen joukkuepeleissä

Joukkuepeleissä käytetään seuraavia arvioinnin luokitteluperusteita yleisten huippu-urheilutoiminnan arvioinnin perusteiden (kohta 2.2.) lisäksi:

- 1. Lajissa saavutetaan säännöllisesti kansainvälisiä huipputuloksia**
  - Arvokilpailut (EM, MM ja Olympialaiset/Paralympialaiset)
  - Maailmanranking

Lajikohtaiset tarkemmat menestystavoitteet arvioidaan osana lajin menestysuunnitelmaa. Lähtökohtaisesti kuitenkin seuraavasti:

- Globaalit olympialajit top 8 Euroopassa, top 16 maailmassa
  - Ei-globaalit olympialajit ja muut kansainvälisen tason lajit top 3 maailmassa
  - Paralympialajit top 3 Euroopassa, top 6 maailmassa
2. Konkreettiset valmentautumisen ja kilpailutulosten tavoitteet – sisältäen uusia strategisia aloitteita sekä korkeatasoisen ja tavoitteen saavuttamisen mahdollistavan, uskottavan toimintasuunnitelman (**liittojen esittämä lajin menestysuunnitelma**)
3. Lajiliitolla on selkeä **satsaus huippu-urheiluun**, se kattaa itse sovitut osat tarpeellisesta tukijärjestelmästä ja sillä on omaa tulorahoitusta
- Panostukset valmennukseen
  - Panostukset maajoukkuevalmennukseen
  - Valmennuksen laatu
4. **Maajoukkuevalmennus on hyvin organisoitu** ja tukijärjestelmän vastuut on selkeästi jaettu
- Selkeät linjaukset pelaajakehityksessä
  - Seuratoiminta/Avainympäristön toiminta

3. Huippu-urheiluyksikön tehostamistukiohjelmat

Lajin urheilijoiden/joukkueiden menestyspotentiaalin sekä lajin huippu-urheilutoiminnan arvioinnin perusteella Huippu-urheiluyksikkö myöntää urheilija- ja lajikohtaisia suoria tehostamistukia sekä asiantuntijatukea alla olevissa viidessä eri tukiohjelmassa. Lajin valmennusjärjestelmän ja osaamisen sekä mahdolliset muut kehittämistoimenpiteet suunnitellaan osana lajin tukipäätöstä ja menestysuunnitelmaa.

Olympia- ja paralympialajien kärkilajien tukiohjelmat:

- Ohjelmaan valitaan:
  - a) **Yksilölajit, joissa tavoitellaan uskottavasti useampaa kuin yhtä mitalia** seuraavista olympialaisista/paralympialaisista: kansainvälisten näyttöjen perusteella lajissa on useita tämän hetken tai tulevaisuuden potentiaalisia mitaliehdokkaita.
    - Olympia/MM 1 – 8
    - Paralympia 1 – 3
  - b) **Joukkuelajit, joilla on potentiaalinen mahdollisuus 8 parhaan joukkoon olympia/MM-tasolla ja 3 parhaan joukkoon paralympialaisissa**
- Lajissa toteutuvat myös seuraavat asiat:
  - Kärkiurheilijoiden/joukkueiden eteneminen ja näkymä kohti seuraavia olympialaisia/paralympialaisia tai MM-kisoja on nousujohteinen sekä valmentautumisen kokonaisuus on uskottava ja kansainvälisesti kilpailukykyinen.
  - Lajissa on uskottava ja kansainvälisesti kilpailukykyinen huippu-urheilutoiminta ja sen kehittäminen (arvioitavat asiat tarkemmin kohdassa 2.2.)

- Huippu-urheiluyksikön tehostamistuki suuntautuu sekä suorina taloudellisina tukina että asiantuntija- ja olosuhdetukina. Tuen suuntaamisessa huomioidaan urheilija/joukkue- ja lajikohtaiset räätälöidyt tarpeet ja vaatimukset.
- Huippu-urheiluyksikkö tekee lajin kanssa pitkäjänteisen, lähtökohtaisesti 4-vuoden, kehittämis- ja menestysuunnitelman. Tuki ja toiminta arvioidaan kuitenkin vuosittain ja tuen saannin edellytyksenä on lajin vuosittainen raportointi Huippu-urheiluyksikölle ohjeiden mukaisesti.

Olympia- ja paralympialajien yksilölähtöiset tukiohjelmat:

- **Ohjelmaan valitaan yksittäiset urheilijat, joilta odotetaan mitalia** seuraavissa olympialaisissa/paralympialaisissa/MM-kisoissa. Ohjelmaan voidaan harkinnalla valita myös yksittäinen talentti tai HUY:n muun tukiurheilijan kriteerit täyttävä urheilija.
- Urheilijan eteneminen ja näkymä kohti seuraavia olympialaisia/paralympialaisia tai MM-kisoja on nousujohteinen ja valmentautumisen kokonaisuus uskottava ja kansainvälisesti kilpailukykyinen.
- Prosessi ja valmentautumisen tukiratkaisut rakennetaan kärkiurheilijan ehdoilla/”ympäri” yhteistyössä lajin kanssa.
- Huippu-urheiluyksikkö tekee tukipäätökset huomioiden urheilijakohtaiset tarpeet ja tarvittavat räätälöidyt ratkaisut. Tuki voi suuntautua sekä suorina tukina että asiantuntija- ja olosuhdetukina.
- Tuki edellyttää urheilijan valmentautumisen suunnitelmaa seuraaviin olympialaisiin/paralympialaisiin/MM-kisoihin asti sekä urheilijan vuosittaista raportointia Huippu-urheiluyksikölle ohjeiden mukaisesti. Tuki ja toiminta arvioidaan vuosittain.

Olympia- ja paralympialajien investointilajiohjelmat:

- **Ohjelmaan voidaan valita lajeja, joissa on uskottavan ja nousujohteisen menestysnäkömän (1-2 olympiadia) omaavia olympia/paralympia/MM-tason urheilijoita/joukkueita** (katso urheilija- ja joukkueluokittelu, kohta 2.1. ja 2.3.).
- Ohjelmaan voidaan valita myös niitä olympialajeja, joissa tavoitellaan uskottavasti mitalia seuraavissa lajin EM-kilpailuissa.
- Lajissa on myös uskottavia ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä huippu-urheilutoiminnan ja sen kehittämisen ratkaisuja (arvioitavat asiat tarkemmin kohdassa 2.2.).
- Huippu-urheiluyksikön tuki lajin huippu-urheilutoiminnan kehittämiseen ja sen kärkiurheilijoiden/joukkueiden valmentautumisprosessien tukemiseen suuntautuu räätälöidysti ja tarveharkintaisesti. Tuki voi olla suoraa tukea, asiantuntija- ja/tai olosuhdetukea.
- Huippu-urheiluyksikkö tekee lajin kanssa pitkäjänteisen, lähtökohtaisesti 4-vuoden, kehittämis- ja menestysuunnitelman. Tuki ja toiminta arvioidaan kuitenkin vuosittain ja tuen saannin edellytyksenä on lajin vuosittainen raportointi Huippu-urheiluyksikölle ohjeiden mukaisesti.

Muiden kansainvälisen tason lajien tukiohjelmat:

- Ohjelmaan voidaan valita ei-olympialajeja, joissa on **useita MM-mitalitason urheilijoita (yksilölajit) tai mitalitason joukkue**.
- Kärkiurheilijoiden/joukkueiden eteneminen ja näkymä kohti seuraavia MM-kisoja on nousujohteinen ja valmentautumisen kokonaisuus uskottava ja kansainvälisesti kilpailukykyinen.

- Lajissa on uskottava huippu-urheilutoiminta ja sen kehittäminen (arvioitavat asiat tarkemmin kohdassa 2.2.)
- Lajien valinnassa huomioidaan lajin kansainvälinen taso ja laajuus sekä kansallinen merkittävyys.
- Huippu-urheiluyksikön tuki lajin huippu-urheilutoiminnan kehittämiseen ja sen kärkiurheilijoiden/joukkueiden valmentautumisprosessien tukemiseen suuntautuu räätälöidysti ja tarveharkintaisesti. Tuki voi olla suoraa tukea, asiantuntija- ja/tai olosuhdetukea.
- Huippu-urheiluyksikkö tekee lajin kanssa pitkäjänteisen, lähtökohtaisesti 4-vuoden, kehittämis- ja menestysuunnitelman. Tuki ja toiminta arvioidaan kuitenkin vuosittain ja tuen saannin edellytyksenä on lajin vuosittainen raportointi Huippu-urheiluyksikölle ohjeiden mukaisesti.

Olympialajien kehityslajiohjelmat:

- Lajissa ei ole riittävästi huippu-urheilumenestystä (olympialaiset ja aikuisten kansainväliset arvokilpailut) eikä selkeää lähitulevaisuuden ennustetta siitä (katso urheilija/joukkueluokittelu kohdat 2.1 ja 2.3.).
- Lajissa ei ole riittävän uskottavia ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä huippu-urheilutoiminnan ja sen kehittämisen ratkaisuja (arvioitavat asiat tarkemmin kohdassa 2.2.)
- Huippu-urheiluyksikkö ei lähtökohtaisesti jaa kehityslajeille suoria huippu-urheilun tehostamistukia, mutta voi suunnata valituissa lajeissa asiantuntijatukea lajin huippu-urheilutoiminnan kehittämiseen.

4. Huippu-urheiluyksikön valmentajaohjelma

Huippu-urheiluyksikön valmentajaohjelman lähtökohtana on varmistaa nykyisten huippu-urheilijoiden/joukkueiden sekä tulevaisuuden menestyspotentiaalisten urheilijoiden avaintoimijoille (valmentajat, lajien valmennuspäälliköt) hyvät toimintaympäristöt, jatkuvan itsensä kehittämisen toimintamalli, varmuuden kansainvälisen tason toiminnan ymmärryksestä sekä säännölliset yhteiset kokoontumiset ja Huippu-urheiluyksikön ympärivuotisen sparrauksen.

Huippu-urheiluyksikön valmentajaohjelmassa ovat mukana:

Nuorten Olympiavalmentajat (NOV). Valinta tehdään osana lajien tehostamistukipäätöstä. Valmentajat valitaan ohjelmaan lähtökohtaisesti neljän vuoden ajaksi, tarkastelu tehdään vuosittain. Olympiakomitea osallistuu valmentajan palkkakustannuksiin 15 000€ / vuosi, valmentajan palkkakustannuksista sovitaan erillisellä yhteistyösopimuksella. Tavoitteet ja kriteerit on määritelty erillisellä liitteellä.

Olympia- ja paralympiavalmentajat (OV + PV). Huippu-urheiluyksikön tukiurheilijoiden (kärkiurheilijat) henkilökohtaiset valmentajat sekä maajoukkueiden päävalmentajat valituista lajeista. Valmentajat valitaan ohjelmaan lähtökohtaisesti kahden vuoden ajaksi, tarkastelu tehdään vuosittain. Olympiakomitea osallistuu valmentajan toimintakustannuksiin osana Huippu-urheiluyksikön lajin tehostamistukea. Tehostamistukipäätöksessä valmentajan osuus määritellään erikseen.

Valmentajaohjelmassa mukana oleville valmentajille järjestetään Olympiakomitean johtamana mahdollisuus osallistua:

- oman valmennusosaamisen kehittämiseen vuosittain yhteisissä koulutustapahtumissa
- oman valmennusosaamisen kehittämiseen jatkuvana toimintatapana osana urheiluakatemioiden ja valmennuskeskusten valmentajayhteisöjen toimintaa
- valmentajan työhyvinvointiohjelmaan
- kansainväliseen tiedonvaihtoon

Huippu-urheiluyksikön tukilajien valmennuspäälliköt sekä valittujen toimintaympäristöjen (urheiluakatemit, valmennuskeskukset) valmennuspäälliköt. Ohjelmassa mukana oleville valmennuspäälliköille käynnistetään oma verkosto. Verkoston tavoitteena on valmennuspäälliköiden osaamisen kasvu, osaamisen jakaminen ja uuden osaamisen luominen kansainvälisen vaatimustason näkökulmasta. Tavoitteena on jakaa parhaita malleja urheilutoiminnan kehittämistä ja johtamisesta sekä ratkaista ongelmia ja toimia yhdessä vaikuttavammin.

Uusille valmennuspäälliköille tarjotaan tukea työhön perehdytykseen.

5. OKM:n valtionavustukset urheiluakatemoille ja valmennuskeskuksille

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) myöntämä suora valtionapu urheiluakatemoille ja liikunnan koulutuskeskuksissa sijaitseville valmennuskeskuksille kohdentuu huippu-urheilutyöhön, kuten urheilijoille ja valmentajille tarjottaviin asiantuntijapalveluihin, yhteistyöverkoston koordinointiin sekä osaamisen kehittämisen erityistehtäviin. Avustusta ei voida käyttää lajikohtaisiin valmennuskuluihin tai lajivalmentajakuluihin.

Urheiluakatemit ja valmennuskeskukset muodostavat yhtenäisen valtakunnallisen rakenteen, jossa on paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia rooleja ja tehtäviä. Roolit ja tehtävät määritellään Huippu-urheiluyksikön johdolla yhdessä lajien, urheiluakatemioiden ja valmennuskeskusten kanssa. Lisäksi määritellään mahdolliset kansalliset osaamisen kehittämisen erityistehtävät. Huippu-urheiluyksikkö antaa vuosittain esityksen OKM:lle eri toimijoiden rooleista, tehtävistä sekä OKM:n avustuksen suuruudesta.

6. KIHU

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä suora valtionapu Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskukselle KIHUlle kohdentuu huippu-urheilun uusimman tutkimustiedon hankintaan ja jakamiseen Huippu-urheiluverkostolle, osallistuvan asiantuntijatoiminnan kehittämiseen ja toimintaan sekä huippu-urheilun kehittämisessä ja arvioinnissa tarvittavan tiedonkeruun, tietovarannon ja tiedonhallinnan kehittämiseen ja koordinaatioon. Huippu-urheiluyksikkö tehostaa ja koordinoi KIHUn asiantuntijoiden tekemää kärkiurheilijoiden ja – lajien osallistuvaa asiantuntijatoimintaa vuosittain yhdessä sovittavalla tavalla.

Huippu-urheiluyksikön tehostamistukiohjelmat

